

Практичне заняття №4

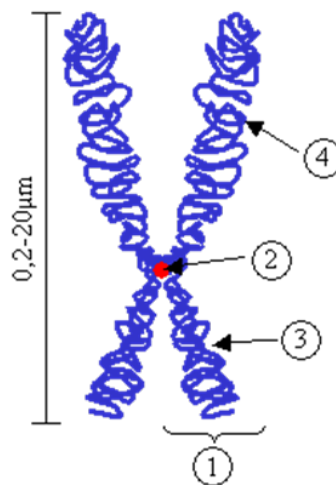
Тема. Вивчення хромосом. Спостереження нормальних та мутантних форм дрозофіл, їх порівняння.

Мета: Ознайомитися з різними формами хромосом, навчитися їх розпізнавати, навчитися розпізнавати каріотиби жінки і чоловіка, визначити наявність хвороб за каріограмою. Ознайомитись з нормальними та мутантними формами дрозофіл, описати їх, навчитись розпізнавати ознаки мінливості.

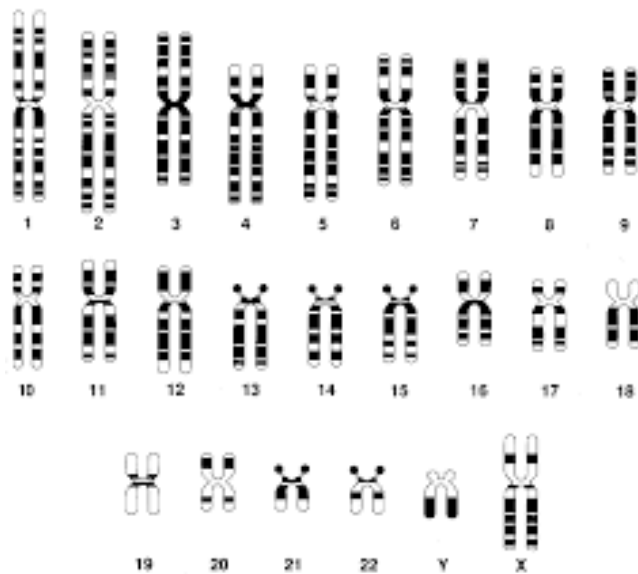
Обладнання і матеріали: презентація, малюнки каріотипів людини, картинки мутантних форм дрозофіл.

Хід заняття

Завдання 1. Замалюйте у зошит і зробіть відповідні позначення на схемі будови хромосоми:

Завдання 2. Розгляньте фотокаріограму клітини людини, розподіліть пари хромосом за морфологічним типом. Результати занесіть до таблиці.

Характеристика каріотипу людини

Морфологічний тип	Номер пари
Метацентричні	
Акроцентричні	
Субметацентричні	

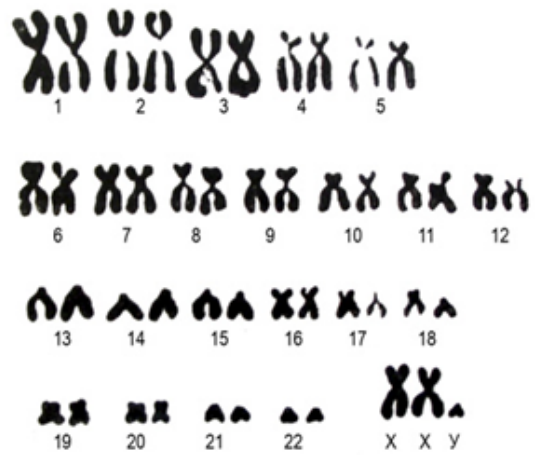
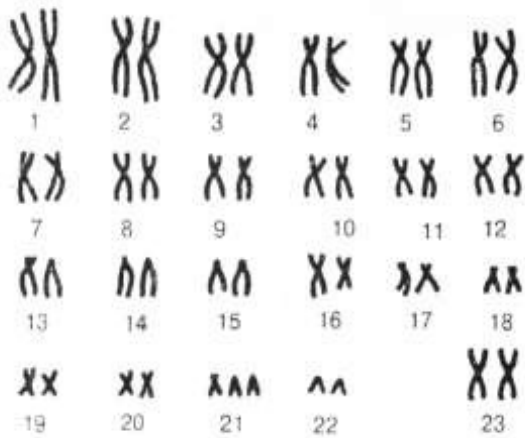
Завдання 3. Запишіть каріотип досліджуваної особи згідно з Денверською класифікацією (нап.: *Каріотип чоловіка 44A +XY*).

Якщо в цієї особи кількість хромосом відхиляється від норми, позначте її стать та загальну кількість хромосом, після чого вкажіть набір статевих хромосом, та пару хромосом, в якій знайдено нестачу або надлишок хромосом. (нап.: *загальна кількість хромосом: 47, статеві хромосоми: XX, пара хромосом в якій відбулась мутація: +15*)

Визначте тип мутації. Яке захворювання спричиняє дана мутація?

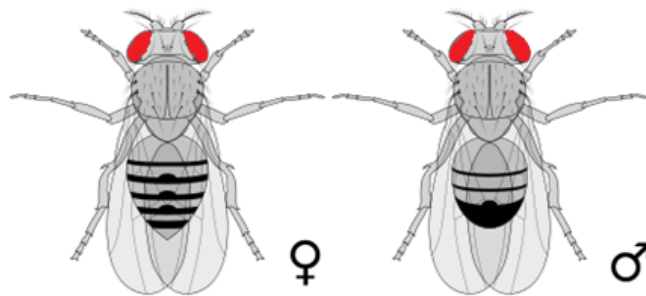
А)

Б)

Завдання 4. У малини диплоїдне число хромосом $2n=14$. Визначте кількість хромосом у а) триплоїдних ($3n$); б) тетраплоїдних ($4n$); в) гексаплоїдних формах ($6n$). Визначте тип мутаційної мінливості у зазначених формах малини.

Завдання 5. Розгляньте малюнки самця та самки дрозофіли. Звернути увагу на забарвлення мух, наявність і розміри крил.

Нормальна дика раса мухи має наступні ознаки: сіре тіло, нормальні крила й червоні очі. Така муха широко розповсюджена в природі, живиться соком фруктових дерев.

Розглянути малюнки мутантних форм дрозофіл (додаток 2). Звернути увагу на забарвлення комах, наявність, форму і розміри крил.

Порівняти фенотипи нормальних і мутантних форм дрозофіл.

Форма дрозофіл	Колір очей	Забарвлення тіла	Довжина крил
Нормальна форма			
Мутантна форма			

Завдання 6. У висновку дайте відповідь на запитання:

1. Що таке мутації?
2. Які види мутагенів вам відомі?
3. Чи відомі вам мутагени , що знаходяться в навколишньому середовищі?